

навсегда. Москва: Колибри, 2019. 608 с.

15. Черкасов В. Ф. Музично-педагогічна освіта України на межі двох тисячоліть (1991–2010 рр.): навч. посібник. Кіровоград: ТОВ «Імекс-ЛТД», 2011. 380 с.

REFERENCES

1. Bakl, R. (2016). *Nizhinskiy*. [Nijinsky]. Moskva.
2. *Vesna svyaschennaya*. [Sacred spring].
3. *Vsemirnaya deklaratsiya o vysshem obrazovanii dlya XXI veka: podhody i prakticheskie meryi*. [World Declaration on Higher Education for the 21st Century: Approaches and Practical Measures].
4. *Zakon Ukrainy «Pro vyshchu osvitu»*. [Law of Ukraine «On Higher Education»].
5. Knyazeva, E. N. (2011). *Transdistsiplinarnye strategii issledovaniya*. [Transdisciplinary research strategies]. Tomsk.
6. Kolot, A. M. (2014). *Mizhdystsyplynarnyi pidkhid yak dominantna rozvytku ekonomichnoi nauky ta osvitoi diialnosti*. [Interdisciplinary approach as a dominant development of economic science and educational activities]. Harkov.
7. Lifar, S. (2018). *Dyagilev. S Dyagilevim*. [Diaghilev. With Diaghilev]. Moskva.
8. Masyak, N., Gural, E. (2015). *Misticheskii labirint Serzha Lifarya*. [The mystical labyrinth of Serge Lifar]. Kiev.
9. *Mir muzyki*. (2004) [World of music]. Moskva.
10. *Osvitohiia: fakhova pidhotovka*. (2014). [Osvitology: professional training]. Kyiv.
11. Sehetii, I. P. (2015). *Upravlinnia informatsiieiu u VNZ yak multy- i mizhdystsyplynarnyi kompleks teoretychnykh i praktychnykh znan*. [Information management in higher education as a

multidisciplinary and interdisciplinary complex of theoretical and practical knowledge]. Cherkasy.

12. Stravinskiy, I. (2005). *Hronika moey zhizni*. [Chronicle of my life]. Moskva.

13. *Sergey Lifar – «dobryiy geniy baleta XX stoletiya»*. [Sergei Lifar – «the good genius of the ballet of the twentieth century»].

14. Sheyen Sheng (2019). *Dyagilev. «Russkie sezonyi» navsegda*. [Diaghilev. "Russian seasons" forever]. Moskva.

15. Cherkasov, V. F. (2011). *Muzychno-pedahohichna osvita Ukrainy na mezhi dvokh tysiacholit (1991–2010 rr.)*. [Music and pedagogical education of Ukraine at the turn of the millennium (1991–2010)]. Kirovohrad.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

КАРАСЬ Ганна Василівна – доктор мистецтвознавства, професор, професор кафедри методики музичного виховання та диригування Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Наукові інтереси: музична культура української діаспори, музичне краєзнавство, менеджмент культури і мистецтва.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

KARAS Hanna Vasylivna – Doctor of Art Criticism, Professor, Professor of the Department of Music Education and Conducting Methods, Vasyl Stefanyk Precarpathian National University.

Circle of scientific interests: musical culture of the Ukrainian diaspora, musical local lore, culture and art management.

Стаття надійшла до редакції 05.04.2021 р.

УДК 378:373.3/.5.091.12.011-051:78]:005.962.11

DOI: 10.36550/2415-7988-2021-1-195-22-27

ОЛЕКСИЮК Ольга Миколаївна –

доктор педагогічних наук, професор,

завідувач кафедри музикознавства та музичної освіти

Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка

ORCID:<https://orcid.org/0000-0002-7785-1239>

e-mail: o.oleksiuk@kubg.edu.ua

МОДЕЛЬ ТЕХНОЛОГІЇ ТАЙМ-МЕНЕДЖМЕНТУ В ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Постановка і обґрунтування актуальності проблеми. Сьогодні перед вітчизняною системою вищої мистецької освіти стоїть завдання: не дивлячись на розширення і ускладнення досліджуваного матеріалу, здійснювати підготовку конкурентоспроможних фахівців у встановлені державним освітнім стандартом терміни навчання. Сучасна професійна діяльність дедалі частіше ставить людину в ситуацію тотального браку часу. У зв'язку з цим зростає необхідність зміни обсягу

інформації, значної і постійної інтенсифікації системи підготовки майбутніх фахівців в умовах сучасних освітніх установ. Брак часу, створюючи постійну напруженість, вступає в протиріччя з емоційним переживанням фахівця. В умовах модернізації виробництва, постійного збільшення обсягів інформації, введення нових комунікативних технологій фахівець щодня усвідомлює значимість часу. Від того, як він вміє організувати свій навчальний час, залежить його успішність в навчанні. Підвищення рівня якості навчання,

вміння ефективно використовувати свій час – це інтелектуальне джерело розвитку здібностей, творчих можливостей, саморозвитку та самореалізації. Все це вимагає модернізації, самоорганізації, самодисципліни, осмислення ціннісно-сміслових тимчасових орієнтацій, оволодіння продуктивними прийомами і методами оптимального використання часу в навчально-професійної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теорія тайм-менеджменту розглядається науковцями та публіцистами різних країн. Класиками вважають Ф. Тейлора, К. Макхэма, М. Мескона. Серед сучасних авторів особливо виділяють Г. Архангельського, А. Вронського, А. Гастева, Р. Скриневича, Н. Крухевича, Л. Зайверта, Й. Кноблауха, К. Бішофата та інших. Питанням часу розвитку особистості, мотивації, динаміки присвячені роботи П. Жане, К. Левін, Х. Томе; вивченням конкретного життєвого шляху, його специфічних часових, біографічних характеристик займались Б. Ананьев, П. Балтес, Ш. Бюлер.

Сьогодні час – це ресурс, якого постійно не вистачає. Саме тому для того, щоб стати успішним, як людині, так і підприємству, необхідно вміти правильно ним керувати. За даними міжнародної консультативної компанії «Chirip & Partner» кожна людина витрачає марно більше третини свого часу (приблизно 78 днів на рік) і, природно, марно витрачається не тільки особистий час, але і робочий.

Класиком теорії тайм-менеджменту вважають американського інженера Фредеріка Уінслоу Тейлора, який одним з перших запропонував у методах наукового управління виробництвом включати управління часом. Нині ця проблема досліджується науковцями та публіцистами з різних країн, і вже запропоновано багато методів управління часу. Найбільш широкого поширення отримали роботи, дослідження та підходи зарубіжних фахівців – Л. Зайверта, Й. Кноблауха, К. Бішофа, П. Дойля, Ст. Кові, Б. Санто, Д. Коулі та інших. Праці цих авторів описують певні алгоритми ефективної роботи, розкривається поняття самоорганізації та спеціальні стратегії її досягнення.

Мета статті полягає у розкритті структури та змісту моделі технології тайм-менеджменту у процесі професійної підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва.

Виклад основного матеріалу дослідження. Оцінка освіти як способу споживання знань в ХХІ столітті була

визнана не відповідною викликам часу, орієнтованого на підсилюючу інтелектуалізацію суспільства і необхідність постійного самовдосконалення. У закладах вищої мистецької освіти посилюється тенденція розуміння значущості духовної еволюції людства. Це розуміння безпосередньо залежить від особистісних якостей і здібностей людини, орієнтованих на максимальний рівень власного розвитку в умовах вищої мистецької освіти. Таким чином акценти перенесені з навчання на розвиток, на формування професійних настанов. Самоорганізація, як вважають учені, можлива при включенні бакалаврів в навчальну діяльність, яка моделює професійну діяльність на основі сучасних вимог до якості музичних педагогів. У моделі «бакалаврат + магістратура», бакалаврат є своєрідним трампліном формування самоосвітньої діяльності в подальшій системі освіти особистості: «магістратура – аспірантура – докторантура – професійна діяльність». Бакалаврська програма націлена на підготовку фахівців-практиків. Її змістом є навички і знання, які необхідні випускникам у професійній діяльності.

Найважливіше завдання підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва – оволодіння базовими компетентностями. *Ключовою компетентністю* майбутнього вчителя музичного мистецтва є готовність і здатність організувати діяльність у професійній сфері. Важливо, щоб в процесі практико-орієнтованої підготовки майбутні вчителі музичного мистецтва володіли методами організації освітнього часу. За програмами підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва основною частиною навчання є самостійна робота. Цей вид навчальної діяльності сприяє повноцінному навчанню, дає можливість майбутнім учителям музичного мистецтва стати повноцінними фахівцями та учасниками ринку праці.

Проектування технології тайм-менеджменту у розвитку професійних компетентностей майбутніх учителів музичного мистецтва розглядається нами як процес системного обґрунтованого вибору методів мотивації, управління (самоврядування) навчанням (самоосвітою) і компонентів цієї діяльності: змісту, методів, організаційних форм, дидактичних засобів, методичних прийомів – в залежності від мети, рівня підготовленості та індивідуальних особливостей особистості учнів.

Умовами досягнення поставленої вище мети є: компетентність в галузі побудови

блок-схем алгоритмів, уміння користуватися алгоритмами в практичній діяльності, зіставлення існуючих та інноваційних підходів, пошук їх оптимального поєднання. Динамічна модель проєктованого нами процесу зображена на *Рис 1.*:

Рис.1. Алгоритм організації часу самоорганізаційної діяльності майбутніх учителів музичного мистецтва.

Т. Дудка [5, с. 21] визначає «тайм-менеджмент» як педагогічну технологію в житті студента, послідовну й цілеспрямовану діяльність, що ґрунтується на застосуванні технік організації особистої та навчальної діяльності в повсякденній практиці з метою оптимального використання власного вільного часу.

Звідси стає очевидним, що кожен студент або слухач тренінгів і курсів з тайм-менеджменту, використовуючи креативний підхід, може сам для себе обирати та застосовувати впродовж усього свого життя декілька найбільш прийнятних з усієї їх сукупності та великої кількості найбільш ефективних для нього методів, принципів та технік тайм-менеджменту. Йдеться, перш за все, про такі з них як: SMART-технологія постановки цілей, піраміда планування та постановки цілей Бенджаміна Франкліна, метод планування 60:20:20 Лотара Зайверта, принцип Вільфредо Парето 80:20, матриця Дуайта Ейзенхауера, діаграма Ганта, метод ABC, таблиця Кові, система Getting Things Done (GTD) «як доводити справи до кінця» Девіда Аллена, хронокарта Гастева, SWOT-аналіз, розстановка пріоритетів, метод «Альпи», інтелект-карти (методика Тоні Бьюзена), система делегування, розподіл справ на «жорсткі» (хронос) та «гнучкі» (кайрос), техніка «хронометражу», метод «п'яти пальців» Лотара Зайверта та багато інших [10, с. 89].

В епоху розвитку цифрового суспільства, зокрема в умовах успішного використання

зазначених вище методів, принципів та технік тайм-менеджменту сучасна молодь може застосовувати такі основні онлайн-сервіси та програмні продукти, як: органайзер, планувальник, Time Assist Pro, WinLog Assist, Explain, ФинЭкспертиза Time, Above & Beyond, Actual Planner, A VIP Simple To Do List, C_Organizer, Life Balance, Tombo, WinOrganizer та інші [10, с. 89].

Тайм-менеджмент складається з чотирьох основних принципів, які визначені на *Рис. 2.* [8, с. 60].

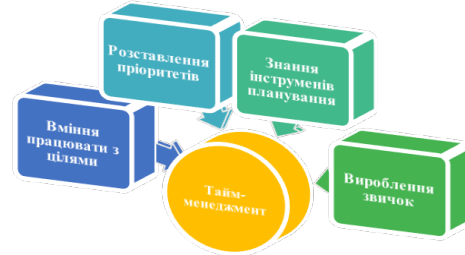

Рис. 2. Принципи тайм-менеджменту

Необхідно вміти чітко відповідати планам. Їх виконання, засноване на принципах тайм-менеджменту, відбувається в чотири етапи [8, с. 61]:

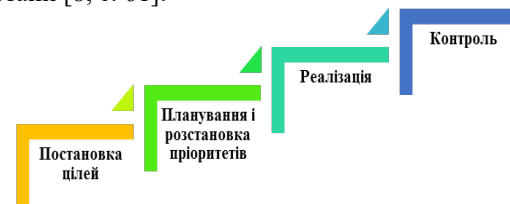

Рис. 3. Етапи виконання планів згідно тайм-менеджменту

У постановці пріоритетів допоможуть два загальновідомі методи. Перший – емпіричний принцип Парето. Згідно з ним, лише 20% всіх справ призводять до 80% бажаного результату. Розставлення пріоритетів полягає у визначенні саме цих 20% справ, які матимуть найбільший вплив.

Використання принципів тайм-менеджменту має певні плюси та мінуси [8, с. 62]:

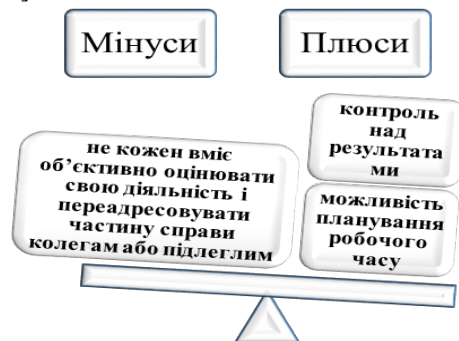

Рис. 4. Плюси та мінуси застосування принципів тайм-менеджменту

При реалізації технології тайм-менеджменту враховується, що особиста працездатність студентів складається з внутрішніх факторів (правильне харчування, виконання фізичних вправ, активний відпочинок, профілактика шкідливих звичок, раціональна організація праці та відпочинку, загартовування, правильне дихання, організація сну) і зовнішніх факторів (правильна організація навчальної діяльності, використання профілактики психоемоційного напруження, вплив екології: води, повітря, шуму та інші.)

Модель технології тайм-менеджменту у процесі професійної підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва в закладі вищої мистецької освіти відображає **закономірності** (структура і рівень самоосвітньої діяльності детерміновані розвитком індивідуального досвіду самостійної діяльності в процесі ускладнення вирішуваних пізнавальних і творчих завдань); **принципи** (моделювання, особистісної орієнтованості, функціональності, ситуативності, новизни, позитивності); **зміст** (освітній процес здійснюється в напрямку залучення майбутніх учителів музичного мистецтва до цінностей самоосвітньої діяльності, прийняття принципів самоорганізації в досягненні самоосвіти, оволодіння педагогічною технологією тайм-менеджменту при самостійному пошуку та аналізі інформації); **методи тайм-менеджменту** (планування свого навчального часу; розвиток професійних компетентностей; розвиток навичок і здібностей; формування компетентності тайм-менеджменту в освітній діяльності).

Мета полягає в розкритті структури та змісту моделі технології тайм-менеджменту в процесі професійної підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва.

Компетентності як інтегральна якість вчителя музичного мистецтва: універсальна, організаційна та самоосвітня.

Теоретичне обґрунтування тайм-менеджменту дозволило розробити критеріальний апарат розвитку професійних компетентностей майбутніх учителів музичного мистецтва.

– Мотиваційний компонент оцінювався за таким критерієм та показниками: прагнення до розвитку професійно-ціннісних інтенцій з використанням сучасних методик тайм-менеджменту. Показники: виявлення стійкого бажання та яскравої емоційної реакції до самоорганізаційної діяльності.

– Оперативно-діяльнісний компонент оцінювався за таким критерієм та показниками: оволодіння навичками самоорганізації. Показники: здатність майбутнього вчителя музичного мистецтва до художньо-творчої самореалізації культурного самовираження у сфері музичного мистецтва.

– Результативно-оціннісний компонент оцінювався за таким критерієм та показниками: осмислення отриманих результатів та набуття виконавської та самоосвітньої компетентності. Показники: здатність до самоорганізації та саморозвитку, спрямованість на розкриття особистісного творчого потенціалу та самореалізацію, прагнення до професійного лідерства та успіху.

Визначено, що технологія тайм-менеджменту в розвитку професійних компетентностей майбутніх учителів музичного мистецтва характеризується: – самостійним свідомим плануванням і економним витрачанням часу; – раціональною послідовністю доцільних прийомів, способів, методів і технологій тайм-менеджменту; – ціннісним ставленням до часу, встановленням психологічно і об'єктивно ефективної темпоритміки розвитку професійно-ціннісних інтенцій; – мобілізацією особистісних інтелектуально-пізнавальних зусиль в потрібний момент; – збереженням працездатності протягом усієї діяльності; – передбаченням результатів і необхідного коригування роботи під час її виконання; – критичним аналізом і самоконтролем процесів і результатів роботи.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Виявлена ефективність витрачання часу на розвиток професійних компетентностей, що передбачає рефлексію з приводу відправного моменту діяльності, виконання її до кінця, правильності її організації, використання часу повністю, небажаність відступів від наміченого, відволікаючих моментів, перенесення на інший день невиконаної роботи. Перетворення, творення та інформаційне множення часу студентів тягне за собою його пізнавальне творче зростання і як наслідок – задоволення процесом і результатом самоосвіти. У свою чергу задоволеність повідомляє імпульс подальшому особистісному і професійному зростанню майбутніх фахівців спеціальності 025 Музичне мистецтво у ЗВО, формування індивідуальної культури тайм-менеджменту в розвитку професійних компетентностей.

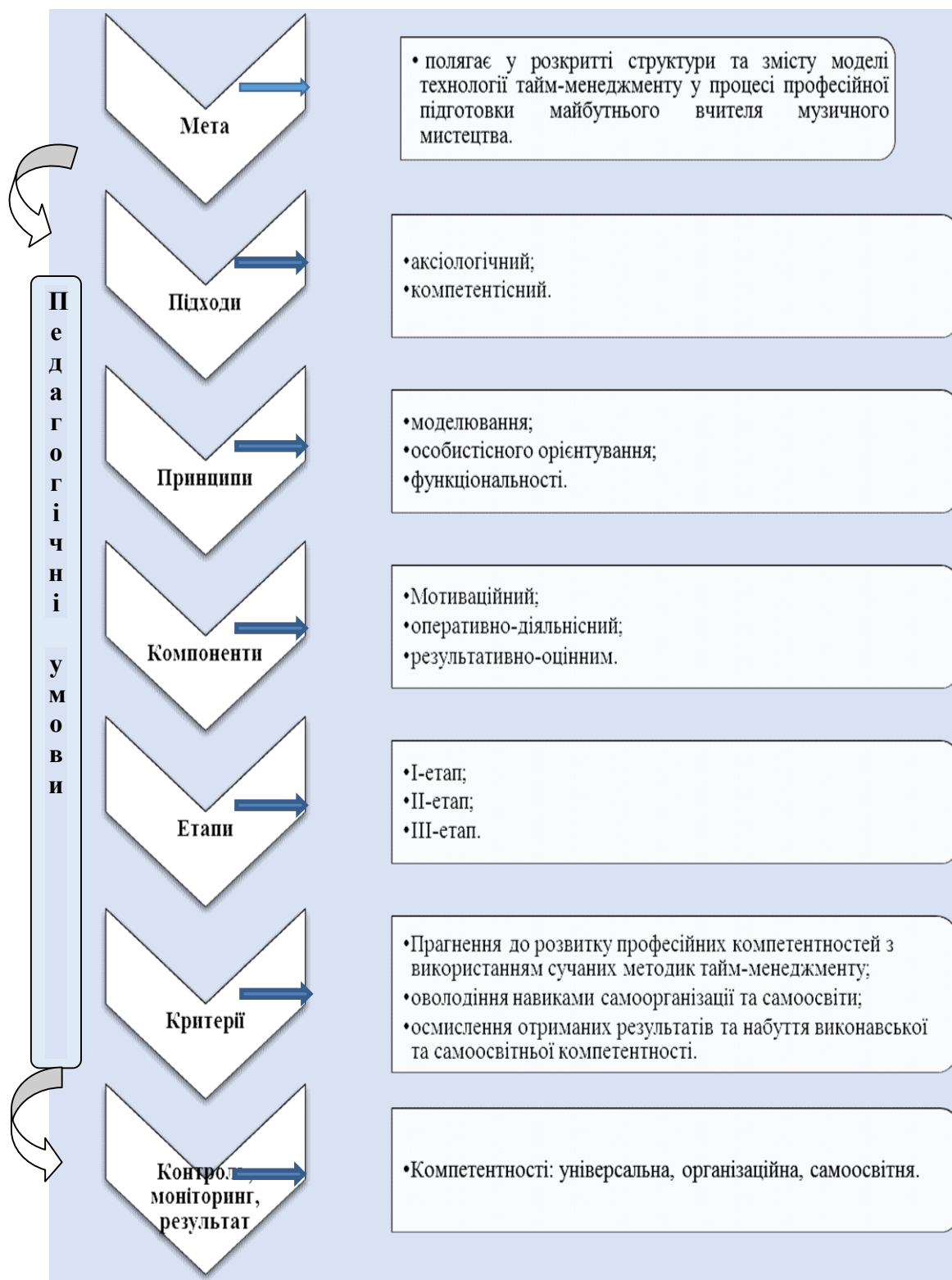

Рис. 5. Модель технології тайм-менеджменту в процесі професійної підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Архангельский Г. Организация времени: от личной эффективности к развитию фирмы. М. : АиСТ-М, 2013. 190 с.
2. Бабчинська О. Шляхи підвищення ефективності роботи підприємства за допомогою тайм-менеджмента. *«Молодий вчений»*. 2015, 12 (27). С. 112–115.
3. Вронский А. Как управлять своим временем. Ростов на Дону : Феникс, 2011. с. 224.
4. Горбачев А. Тайм-менеджмент. Время руководителя: 24+2. М. : ДМК-пресс, 2012. С. 128.
5. Дудка Т. Педагогічна технологія «тайм-менеджмент» як засіб формування професійного інтересу студентів до туристичної діяльності / Т. Дудка. // *Обрії*. 2014. № 1(38). С. 20–23.
6. Зайверт Л. Если спешишь – не торопись: новый тайм-менеджмент в ускорившемся мире: семь шагов к эффективности и независимости в использовании. М. : АСТ Астрель, 2007. 255 с.
7. Іваницька С. Б., Галайда Т. О., Толочий Р. М. Впровадження європейських методик тайм-менеджменту в Україні. Глобальні та національні проблеми економіки. Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського. 2018. С. 288–292.
8. Калініченко Л. Л., Гаврилова А. О. Особливості впровадження тайм-менеджменту на підприємстві. *«Молодий вчений»*. 2017, 4.4. С. 60–63.
9. Колесов О. С. Тайм-менеджмент – управління часом. *Збірник наукових праць ВНАУ Серія: Економічні науки*, 2(53), том 3, 2011. С. 61–65.
10. Маруховська-Картунова О. О. Тайм-менеджмент: сутність, багатоманітність визначень та основні типи / О. О. Маруховська-Картунова // *Virtus: Науковий журнал*. 2017. № 14. С. 87–90.
11. Олексюк О. М. Розвиток духовного потенціалу особистості у постнекласичній мистецькій освіті : [монографія] видання 2 – перероблене та доповнене. К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2019. 268 с.
12. Олексюк О. М. Художня інтерпретація в контексті герменевтичного дискурсу. *Виконавська інтерпретація та сучасний навчальний процес. Матеріали ТУ Всеукр. наук.-практ. конф. (Луганськ, 15-16 берез. 2012р.)*. Луганськ: Вид-во ЛДІКМ, 340 с.

REFERENCES

1. Arkhangelsky, G. (2013). *Orhanyzatsyya vremeny: ot lychnoy éffektivnosti k razvytyyu firmy*. [Organization of time: from personal efficiency to the development of the firm]. Moskva.
2. Babchynska, O. (2015). *Shlyakhy pidvyshchennya efektyvnosti roboty pidpryyemstva za dopomohoyu taym-menedzhmenta*. [Ways to increase the efficiency of the enterprise through time management].
3. Vronsky, A. (2011). *Kak upravlyat' svoym vremenem*. [How to manage your time]. Rostov on Don.

4. Gorbachev A. (2012). *Taym-menedzhment*. [Time management]. Moskva.
5. Dudka, T. (2014). *Pedahohichna tekhnolohiya «taym-menedzhment» yak zasib formuvannya profesynoho interesu studentiv do turystychnoyi diyal'nosti*. [Pedagogical technology «time management» as a means of forming the professional interest of students in tourism].
6. Seivert, L. (2007). *Esly speshysh' – ne toropys': novyy taym-menedzhment v uskoryvshemsya myre: sem' shahov k éffektivnosti y nezavysymosti v yspolzovanii*. [If you're in a hurry - take your time: new time management in an accelerated world: seven steps to efficiency and independence in use]. Moskva.
7. Ivanytska, S. B., Galaida, T. O., Tolochiy, R. M. (2018). *Vprovadzheniya yevropeys'kykh metodyk taym-menedzhmentu v Ukraïni. Hlobal'ni ta natsional'ni problemy ekonomiky*. [Implementation of European methods of time management in Ukraine. Global and national economic problems]. Nikolaev.
8. Kalinichenko, L. L., Gavrilova, A. A. (2017). *Osoblyvosti vprovadzheniya taym-menedzhmentu na pidpryyemstvi*. [Features of time management in the enterprise].
9. Kolesov, O. S. (2011). *Taym-menedzhment – upravlinnya chasom*. [Time management - time management].
10. Marukhovska-Kartunova, O. O. (2017). *Taym-menedzhment: sutnist', bahatomanitnist' vyznachen' ta osnovni tyry*. [Time management: essence, diversity of definitions and basic types].
11. Oleksyuk, O. M. (2019). *Rozvytok dukhovnoho potentsialu osobystosti u postneklasichnyy mystets'ky osviti*. [Development of spiritual potential of personality in post-non-classical art education]. Kyuev.
12. Oleksyuk, O. M. (2012). *Khudozhnya interpretatsiya v konteksti hermenevtychnoho dyskursu. Vykonav'ska interpretatsiya ta suchasnyy navchal'nyy protses*. [Artistic interpretation in the context of hermeneutic discourse]. Luhansk.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ОЛЕКСЮК Ольга Миколаївна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри музикознавства та музичної освіти Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка

Наукові інтереси: розвиток духовного потенціалу в мистецькій освіті

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

OLEKSIUK Olga Mukolaiivna – Doctor of Pedagogical Sciences, Head of Chair of Musicology and Music Education, Borys Grinchenko Kyiv University.

Circle of scientific interests: development of spiritual potential in art education.

Стаття надійшла до редакції 23.03.2021 р.